

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної та військової хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
«СЕСТРИНСЬКА СПРАВА
(ОСНОВНІ ОBOB'ЯЗКИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ДІЇ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ
ХІРУРГІЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ)»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

Розробники: д.мед.н., проф. Каштальян М.А., к.м.н., доц. Ціповяз С.В., ас. Білаш О.В.

Програму обговорено на засіданні кафедри загальної та військової хірургії
Протокол № 10 від 27.06.2022р.

Завідувач кафедри _____ Михайло КАШТАЛЬЯН

Погоджено із гарантом ОШП _____ Валерія МАРІЧЕРЕДА

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 6 від 30.06.2022р.

Голова предметної циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін _____ Василь МИЩЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № 10 від 27 06 2022р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) _____
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної практики:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика практики
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова компонента</i>
Кредитів: 2	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Рік підготовки: 3</i>
Годин: 60	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семестри V-VI</i> <i>Лекції (0 год.)</i> <i>Семінарські (0 год.)</i> <i>Практичні 26 год.</i> <i>Лабораторні (0 год.)</i> <i>Самостійна робота 34 год.</i> <i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i> <i>Форма підсумкового контролю – диференційований залік</i>

2. Мета та завдання практики, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей медичної сестри в галузі хірургії та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Вивчення основних обов'язків середнього медичного персоналу хірургічного відділення стаціонару;
2. Опанування навичок: основних практичних навичок середнього медичного персоналу хірургічного відділення;
3. Формування вміння: виконувати медичні маніпуляції, вести медичну документацію, організації надання медичної допомоги у хірургічному відділенні.

Проходження практики спрямовано на формування елементів наступних компетентностей:

- Інтегральна компетентність (рівень 7) за вимогами НРК:

Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- Загальних (ЗК):

- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК7. Здатність працювати в команді
- ЗК8. Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології
- ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
- ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав и свобод людини і громадянина в Україні

- ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- ЗК16. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальних (СК):

- СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
- СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- СК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності
- СК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів
- СК14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
- СК16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН24. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

У результаті проходження практики здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної хірургії;
- основні принципи організації хірургічної допомоги населенню України;
- основи організації раціонального режиму і лікування хірургічного хворого;
- загальні елементи догляду за хірургічними хворими;
- теоретичні аспекти про перев'язочний матеріал і способи його застосування;
- теоретичні основи сучасної антисептики;
- теоретичні аспекти профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотечі, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- теоретичні і практичні аспекти трансфузії препаратів донорської крові та кровозамінників;
- ускладнення при гемотрансфузії, заходи для їх профілактики і лікування;
- основи анестезіології;
- основи реаніматології, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи

- при проведенні серцево-легеневої реанімації;
- загальні питання травматології;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- теоретичні аспекти про рани і рановий процес, лікування ран;
- загальні питання хірургічної та ВІЛ-інфекції;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких тканин, сухожилків, кісток та суглобів;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

Вміти:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітерікса;
- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, становити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- виконати катетеризацію сечового міхура м'яким катетером, поставити очисну та сифонну клізму, промити шлунок зондом;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки розвитку геморагічного шоку;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- визначити групу крові за системою АВО та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- провести діагностику термінальних станів, виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- вибирати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

3. Зміст практики

Санітарно-гігієнічний режим у хірургічному відділенні. Хірургічна операція.

Тема 1. Санітарно-гігієнічний режим у хірургічному відділенні.

Поняття про асептику та антисептику. Профілактика розповсюдження інфекції у хірургічному стаціонарі. Прибирання та дезінфекція медичних приміщень та приладів. Передстерилізаційна обробка та стерилізація хірургічного інструментарію, білизни, шовного матеріалу. Методи обробки рук медичного персоналу.

Тема 2. Хірургічна операція.

Поняття про хірургічну операцію. Будова операційного блоку. Передопераційний період: мета, завдання, етапи. Особливості проведення спеціальної та безпосередньої підготовки хворого до операції.

Основи знеболення та реанімації у хірургічних хворих.

Тема 3. Основні види знеболення у хірургічних хворих.

Види анестезії, ознайомлення з методикою та технікою виконання інфільтраційної та провідникової анестезії. Перидуральна анестезія: ознайомлення з технікою та послідовністю виконання. Методи профілактики та лікування при проведенні різних методів місцевої анестезії. Ознайомлення з технічними засобами для виконання інгаляційного наркозу. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Знеболення у післяопераційному періоді. Використання наркотичних та ненаркотичних анальгетиків. Поняття про мультимодальну анальгезію. Дії медичної сестри по забезпеченню виконання різних видів анестезії та наркозу.

Тема 4. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих.

Шок, колапс, непритомність- перша медична допомога. Термінальні стани: переагонія, агонія, клінічна смерть. Ознаки біологічної смерті. Базові реанімаційні заходи. Алгоритм САВ.

Кровотеча та крововтрата. Переливання крові та кровозамінників.

Тема 5. Кровотеча та крововтрата.

Кровотеча: визначення, види кровотеч за даними обстежень. Методи визначення крововтрати. Методи тимчасової зупинки кровотечі:

- пальцеве притискання;

- методика та техніка накладання давлючої пов'язки, закрутки, джгута.

Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Особливості застосування різних методів остановки кровотечі.

Тема 6. Переливання крові та кровозамінників.

Поняття про групи крові та резус-належність. Методи визначення групи крові та резус-фактора. Загальні правила переливання крові. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові. Метод визначення групової, індивідуальної та біологічної сумісності крові донора і реципієнта. Визначення макроскопічних якостей донорської крові. Методика виконання гемотрансфузії, здійснення спостереження за хворим під час гемотрансфузії. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії.

Травматизм та ушкодження.

Тема 7. Чисті та гнійні рани.

Види ран. Надання першої допомоги постраждалим з різаними та забитими ранами. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинного шву в залежності від типу і локалізації рани. Вторинна хірургічна обробка рани. Види вторинних швів. Техніки виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) та інфікованою ранами.

Тема 8. Закрити пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки.

Поняття про ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Заходи першої медичної допомоги постраждалим із закритими пошкодженнями. Правила транспортування постраждалих із пошкодженнями м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі.

Тема 9. Переломи та вивихи.

Ознаки переломів кісток та надання першої допомоги при переломах. Застосування засобів транспортної іммобілізації. Ознаки вивихів, перша допомога хворим із різноманітними вивихами. Накладання пов'язок на голову, тулуб, кінцівки.

Тема 10. Опіки та відмороження.

Методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками. Організація заходів по наданню першої допомоги постраждалому з опіками. Обов'язки медичної сестри, щодо забезпечення інфузійної терапії для пацієнта в стані опікового шоку. Перша допомога постраждалому з відмороженням. Обов'язки медичної сестри щодо забезпечення лікувальної програми постраждалому з відмороженням.

Хірургічна інфекція. Змертвіння.

Тема 11. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин та кисті.

Поняття про гострі гнійні захворювання м'яких тканин, їх різновиди та основні клінічні ознаки. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні абсцесів, флегмони, фурункулів, карбункулів, гідраденіту, маститу, бешихи, лімфаденіту, лімфангоїту, парапроктиту. Основні клінічні прояви панарицію та флегмони кисті, обов'язки медичної сестри при проведенні діагностики і лікування панарицію та флегмони кисті.

Тема 12. Гостра специфічна хірургічна інфекція.

Поняття про гостру специфічну інфекцію. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при газовій анаеробній гангрені, правцеві, дифтерії рани, сибірці. Способи профілактики правця, дифтерії, сибірки, газової гангрені. Дії медичної сестри при проведенні детоксикації хворому на гостру хірургічну інфекцію.

Диференційований залік.

4. Структура практики

Назви тем	Кількість годин					
	Всього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	СРС
Санітарно-гігієнічний режим у хірургічному відділенні. Хірургічна операція.						
Тема 1. Санітарно-гігієнічний режим у хірургічному відділенні. Поняття про асептику та антисептику. Профілактика розповсюдження інфекції у хірургічному стаціонарі. Прибирання та дезінфекція медичних приміщень та приладів. Передстерилізаційна обробка та стерилізація хірургічного інструментарію, білизни, шовного матеріалу. Методи обробки рук медичного персоналу.	4	0	0	2	0	2
Тема 2. Хірургічна операція. Поняття про хірургічну операцію. Будова операційного блоку. Передопераційний період: мета, завдання, етапи.	4	0	0	2	0	2

Особливості проведення спеціальної та безпосередньої підготовки хворого до операції.						
<i>Разом</i>	8	0	0	4	0	4
<i>Основи знеболення та реанімації у хірургічних хворих.</i>						
Тема 3. Основні види знеболення у хірургічних хворих. Види анестезії, ознайомлення з методикою та технікою виконання інфільтраційної та провідникової анестезії. Перидуральна анестезія: ознайомлення з технікою та послідовністю виконання. Методи профілактики та лікування при проведенні різних методів місцевої анестезії. Ознайомлення з технічними засобами для виконання інгаляційного наркозу. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Знеболення у післяопераційному періоді. Використання наркотичних та ненаркотичних анальгетиків. Поняття про мультимодальну анальгезію. Дії медичної сестри по забезпеченню виконання різних видів анестезії та наркозу.	4	0	0	2	0	2
Тема 4. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих. Шок, колапс, непритомність- перша медична допомога. Термінальні стани: предагонія, агонія, клінічна смерть. Ознаки біологічної смерті. Базові реанімаційні заходи. Алгоритм САВ.	5	0	0	2	0	3
<i>Разом</i>	9	0	0	4	0	5
<i>Кровотеча та крововтрата. Переливання крові та кровозамінників.</i>						
Тема 5. Кровотеча та	5	0	0	2	0	3

<p>крововтрата. Кровотеча: визначення, види кровотеч за даними обстежень. Методи визначення крововтрати. Методи тимчасової зупинки кровотечі: - пальцеве притискання; - методика та техніка накладання давлючої пов'язки, закрутки, джгута. Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Особливості застосування різних методів остановки кровотечі.</p>						
<p>Тема 6. Переливання крові та кровозамінників. Поняття про групи крові та резус-належність. Методи визначення групи крові та резус-фактора. Загальні правила переливання крові. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові. Метод визначення групової, індивідуальної та біологічної сумісності крові донора і реципієнта. Визначення макроскопічних якостей донорської крові. Методика виконання гемотрансфузії, здійснення спостереження за хворим під час гемотрансфузії. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії.</p>	5	0	0	2	0	3
<i>Разом</i>	10	0	0	4	0	6
<i>Травматизм та ушкодження.</i>						
<p>Тема 7. Чисті та гнійні рани. Види ран. Надання першої допомоги постраждалим з різаними та забитими ранами. Первинна</p>	5	0	0	2	0	3

хірургічна обробка рани. Види первинного шву в залежності від типу і локалізації рани. Вторинна хірургічна обробка рани. Види вторинних швів. Техніки виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) та інфікованою ранами.						
Тема 8. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Поняття про ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Заходи першої медичної допомоги постраждалим із закритими пошкодженнями. Правила транспортування постраждалих із пошкодженнями м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі.	5	0	0	2	0	3
Тема 9. Переломи та вивихи. Ознаки переломів кісток та надання першої допомоги при переломах. Застосування засобів транспортної іммобілізації. Ознаки вивихів, перша допомога хворим із різноманітними вивихами. Накладання пов'язок на голову, тулуб, кінцівки.	5	0	0	2	0	3
Тема 10. Опіки та відмороження. Методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками. Організація заходів по наданню першої допомоги постраждалому з опіками.	4	0	0	2	0	2

Обов'язки медичної сестри, щодо забезпечення інфузійної терапії для пацієнта в стані опікового шоку. Перша допомога постраждалому з відмороженням. Обов'язки медичної сестри щодо забезпечення лікувальної програми постраждалому з відмороженням.						
<i>Разом</i>	19	0	0	8	0	11
<i>Хірургічна інфекція. Змертвіння.</i>						
Тема 11. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин та кисті. Поняття про гострі гнійні захворювання м'яких тканин, їх різновиди та основні клінічні ознаки. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні абсцесів, флегмони, фурункулів, карбункулів, гідраденіту, маститу, бешихи, лімфаденіту, лімфангоїту, парапроктиту. Основні клінічні прояви панарицію та флегмони кисті, обов'язки медичної сестри при проведенні діагностики і лікування панарицію та флегмони кисті.	4	0	0	2	0	2
Тема 12. Гостра специфічна хірургічна інфекція. Поняття про гостру специфічну інфекцію. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при газовій анаеробній гангрені, правцеві, дифтерії рани, сибірці. Способи профілактики правця, дифтерії, сибірки, газової гангрені. Дії медичної сестри при проведенні детоксикації хворому на гостру	4	0	0	2	0	2

хірургічну інфекцію.						
<i>Разом</i>	8	0	0	4	0	4
Диференційований залік.	6	0	0	2	0	4
Всього годин:	60	0	0	26	0	34

5. Теми лекційних / семінарських / практичних /лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Санітарно-гігієнічний режим у хірургічному відділенні. Поняття про асептику та антисептику. Профілактика розповсюдження інфекції у хірургічному стаціонарі. Прибирання та дезінфекція медичних приміщень та приладів. Передстерилізаційна обробка та стерилізація хірургічного інструментарію, білизни, шовного матеріалу. Методи обробки рук медичного персоналу.	2
2	Тема 2. Практичне заняття 2. Хірургічна операція. Поняття про хірургічну операцію. Будова операційного блоку. Передопераційний період: мета, завдання, етапи. Особливості проведення спеціальної та безпосередньої підготовки хворого до операції.	2
3	Тема 3. Практичне заняття 3. Основні види знеболення у хірургічних хворих. Види анестезії, ознайомлення з методикою та технікою виконання інфільтраційної та провідникової анестезії. Перидуральна анестезія: ознайомлення з технікою та послідовністю виконання. Методи профілактики та лікування при проведенні різних методів місцевої анестезії. Ознайомлення з технічними засобами для виконання інгаляційного наркозу. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Знеболення у післяопераційному періоді. Використання наркотичних та ненаркотичних анальгетиків. Поняття про мультимодальну анальгезію. Дії медичної сестри по забезпеченню виконання різних видів анестезії та наркозу.	2
4	Тема 4. Практичне заняття 4. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих. Шок, колапс, непритомність- перша медична допомога. Термінальні стани: переагонія, агонія, клінічна смерть. Ознаки біологічної смерті. Базові реанімаційні заходи. Алгоритм САВ.	2
5	Тема 5. Практичне заняття 5. Кровотеча та крововтрата. Кровотеча: визначення, види кровотеч за даними обстежень. Методи визначення крововтрати. Методи тимчасової зупинки кровотечі: - пальцеве притискання; - методика та техніка накладання давлучої пов'язки, закрутки, джгута.	2

	Методи остаточної зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Особливості застосування різних методів остановки кровотечі.	
6	Тема 6. Практичне заняття 6. Переливання крові та кровозамінників. Поняття про групи крові та резус-належність. Методи визначення групи крові та резус-фактора. Загальні правила переливання крові. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові. Метод визначення групової, індивідуальної та біологічної сумісності крові донора і реципієнта. Визначення макроскопічних якостей донорської крові. Методика виконання гемотрансфузії, здійснення спостереження за хворим під час гемотрансфузії. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії.	2
7	Тема 7. Практичне заняття 7. Чисті та гнійні рани. Види ран. Надання першої допомоги постраждалим з різаними та забитими ранами. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинного шву в залежності від типу і локалізації рани. Вторинна хірургічна обробка рани. Види вторинних швів. Техніки виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) та інфікованою ранами.	2
8	Тема 8. Практичне заняття 8. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Поняття про ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Заходи першої медичної допомоги постраждалим із закритими пошкодженнями. Правила транспортування постраждалих із пошкодженнями м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі.	2
9	Тема 9. Практичне заняття 9. Переломи та вивихи. Ознаки переломів кісток та надання першої допомоги при переломах. Застосування засобів транспортної іммобілізації. Ознаки вивихів, перша допомога хворим із різноманітними вивихами. Накладання пов'язок на голову, тулуб, кінцівки.	2
10	Тема 10. Практичне заняття 10. Опіки та відмороження. Методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками. Організація заходів по наданню першої допомоги постраждалому з опіками. Обов'язки медичної сестри, щодо забезпечення інфузійної терапії для пацієнта в стані опікового шоку. Перша допомога постраждалому з відмороженням. Обов'язки медичної сестри щодо забезпечення лікувальної програми постраждалому з відмороженням.	2
11	Тема 11. Практичне заняття 11. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин та кисті. Поняття про гострі гнійні захворювання м'яких тканин, їх різновиди та основні клінічні ознаки. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні абсцесів, флегмони, фурункулів, карбункулів, гідраденіту, маститу, бешихи, лімфаденіту, лімфангоїту, парапроктиту. Основні клінічні прояви панарицію та флегмони кисті, обов'язки медичної сестри при проведенні діагностики і лікування панарицію та флегмони кисті.	2
12	Тема 12. Практичне заняття 12. Гостра специфічна хірургічна інфекція.	2

	Поняття про гостру специфічну інфекцію. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при газовій анаеробній гангрені, правцеві, дифтерії рани, сибірці. Способи профілактики правця, дифтерії, сибірки, газової гангрені. Дії медичної сестри при проведенні детоксикації хворому на гостру хірургічну інфекцію.	
13	Диференційований залік.	2
	Разом	26

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1	2
2	Тема 2. Підготовка до практичного заняття 2	2
3	Тема 3. Підготовка до практичного заняття 3	2
4	Тема 4. Підготовка до практичного заняття 4	3
5	Тема 5. Підготовка до практичного заняття 5	3
6	Тема 6. Підготовка до практичного заняття 6	3
7	Тема 7. Підготовка до практичного заняття 7	3
8	Тема 8. Підготовка до практичного заняття 8	3
9	Тема 9. Підготовка до практичного заняття 9	3
10	Тема 10. Підготовка до практичного заняття 10	2
11	Тема 11. Підготовка до практичного заняття 11	2
12	Тема 12. Підготовка до практичного заняття 12	2
13	Підготовка до диференційованого заліку	4
Разом		34

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійне вирішення клінічних завдань.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: диференційований залік.

Структура поточного оцінювання на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
  - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі;
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
  - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
  - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог практики та в разі, якщо за поточну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичні запитання.	3
Демонстрація практичних навичок.	2

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційованому заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно “5”	Здобувач освіти правильно, точно і повно відповів на поставлені запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Правильно демонстрував виконання практичних навичок, точно дотримувався алгоритму їхнього виконання.
Добре “4”	Здобувач освіти правильно, достатньо повно відповідь на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і буде відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем. Правильно демонстрував виконання практичних навичок, допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички.
Задовільно “3”	Здобувач освіти у неповному обсязі дав відповіді, на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним

	обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При демонстрації практичної навички припустився значних похибок у алгоритмі та техніці виконання навички.
Незадовільно «2»	Здобувач освіти не дав відповіді на основні, додаткові та навідні запитання. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. Не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі та техніці виконання практичної навички.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за практику складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за диференційний залік.

Середній бал за практику переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка	Сума балів
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з практики та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма практики
- Силабус
- Ситуаційні клінічні завдання
- Методичні розробки практичних занять

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Кровотеча, її види. Методи визначення крововтрати.
2. Визначення стану важкості хворого з гострою крововтратою.
3. Методи тимчасової та остаточної зупинки кровотечі.
4. Групи крові та резус-належність. Методи визначення групи крові та резус-фактора.
5. Загальні правила переливання крові. Необхідний перелік досліджень, який слід провести перед переливанням крові.
6. Правила визначення макроскопічних якостей донорської крові.
7. Методика проведення гемотрансфузії.
8. Види анестезії та обов'язки медичної сестри під час виконання інфільтраційної, провідникової та перидуральної анестезії.
9. Технічні засоби для виконання інгаляційного наркозу. Методика проведення ендотрахеального наркозу та роль медичної сестри.
10. Найпростіші реанімаційні заходи: техніка виконання штучної вентиляції легень та непрямого масажу серця.
11. Види ран. Первинна хірургічна обробка рани.
12. Роль медичної сестри в організації хірургічної обробки гнійної рани. Види вторинних швів.
13. Структура чистої та гнійної перев'язочних, роль медичної сестри в організації санітарно-гігієнічного режиму.
14. Сучасні методи обробки рук хірурга та операційної медичної сестри.
15. Способи обробки операційного поля.
16. Основні інструменти та правила їх підбору для проведення венесекції, трахеостомії, плевральної пункції, первинної хірургічної обробки ран, лапароцентезу, скелетного витягання.
17. Антисептичні препарати для промивання гнійних ран.
18. Методика промивання дренажних трубок, заміни дренажів хворим з гнійними ранами.
19. Види швів. Основні правила їх накладання та зняття.
20. Техніка виконання перев'язки хворому з чистою (операційною) раною.
21. Ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Заходи першої медичної допомоги постраждалим із закритими пошкодженнями.
22. Основні типи пов'язок та способи їх накладання.
23. Правила транспортування постраждалих із пошкодженнями м'яких тканин, черепа, грудної клітки. Профілактичні заходи щодо попередження розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі.
24. Ознаки переломів кісток та вивихів. Надання першої допомоги при переломах. Застосування засобів транспортної іммобілізації.
25. Методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіком.
26. Обов'язки медичної сестри щодо забезпечення інфузійної терапії для пацієнта в стані опікового шоку.
27. Невідкладна допомога при ураженні електричним струмом, обмороженні, термічних опіках.
28. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин, їх різновиди та основні клінічні ознаки.
29. Оцінка стану важкості хворого при гнійних захворюваннях м'яких тканин.
30. Дії медичної сестри при консервативному та оперативному лікуванні абсцесів, флегмони, фурункулів, карбункулів, гідраденіту, маститу, бешихи, лімфаденіту, лімфангоїту, парапроктиту.
31. Гостра специфічна інфекція. Роль медичної сестри в лікувальних програмах при газовій анаеробній гангрені, правцеві, дифтерії рани, сибірці.
32. Способи профілактики правця, дифтерії, сибірки, газової гангрені.

33. Основні ознаки некрозу, гангрени, виразки, стороннього тіла. Способи обробки некротизованих та виразкових ділянок м'яких тканин. Ампутація кінцівки, підбір інструментарію для її проведення.

34. Роль медичної сестри в забезпеченні призначеного лікування хворих з різними видами некрозу, гангрени, виразок, нориць, стороннім тілом.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Оцінити стан важкості хворого та при необхідності надати невідкладну допомогу у разі:

- гострої крововтрати, масивної кровотечі;
- поранення;
- легеневої кровотечі;
- переломі хребта (ускладнений та неускладнений);
- вивиху нижньої щелепи, плеча, стегна;
- перелому трубчастих кісток;
- перелому ребер, відкритого пневмотораксу;
- переломів кісток тазу;
- черепно-мозгової травми;
- травматичного шоку;
- термічного опіку;
- ураження електричним струмом;
- обмороження;
- посттрансфузійних ускладнень;

2. Провести транспортування травматологічних хворих з переломами тазу, стегнової кістки, ребер, хребта.

3. Обробити руки одним із запропонованих сучасних методів.

4. Провести обробку операційного поля.

5. Одягнути стерильний операційний одяг лікареві.

6. Підібрати інструменти для:

- венесекції;
- трахеостомії;
- плевральної пункції;
- первинної хірургічної обробки ран;
- лапароцетнезу;
- ампутації кінцівки;
- скелетного витягання;

7. Провести туалет операційної та гнійної рани.

8. Зняти післяопераційні шви.

9. Провести профілактику правця.

10. Визначити групу крові та резус-фактор.

11. Визначити групову та індивідуальну сумісність крові донора та реципієнта.

12. Провести макроскопічну оцінку доброякісності крові.

13. Зупинити артеріальну кровотечу пальцевим притисканням.

14. Накласти джгут при артеріальній кровотечі.

15. Підібрати інструменти для операції перев'язки судин на протязі.

16. Провести на фантомі закритий масаж серця та штучне дихання «рот в рот», «рот в ніс».

17. Вивести нижню щелепу при западінні язика.

18. Провести транспортну іммобілізацію верхньої та нижньої кінцівок.

19. Накласти шини Крамера, Дітерікса.

20. Накласти пов'язки:

- «чепчик»;
- пов'язку Гіпократата;
- на потилицю;
- на обидва ока;

- пов'язку «вуздечка»;
- пращеподібну;
- Дезо;
- Вельпо;
- на молочну залозу;
- оклюзійну при проникаючому пошкодженні грудної клітки;
- колоскову на плечовий суглоб;
- «черепухову» на ліктьовий суглоб;
- «лицарський рукав»;
- на кисть та пальці.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Загальна хірургія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / [Лігоненко О.В., Чорна І.О., Хіміч С.Д. та ін.]; за ред. Я.С.Березницького, М.П.Захараша, В.Г.Мішалова, В.О.Шидловського. — Вінниця: Нова книга, 2018.- 344 с.
2. Загальна хірургія: підручник / [Лігоненко О.В., Зубаха А.Б., Хіміч С.Д. та ін.]; за ред. С.Д. Хіміча, М.Д.Желіби. – 3-є вид., переробл. і допов.- Київ: ВСВ «Медицина», 2018.- 608 с.
3. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
4. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посібник /Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. – 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2017. – 600 с.

Допоміжна:

1. General Surgery. Textbook for students of higher medical educational establishments / [Lihonenko O.V., Chorna I.O., Zubaha A.B., Khimich S.D et all.]; Edited by Prof. S.D. Khimich, Prof. M.D. Zheliba Kyiv AUS Medicine Publishing, 2019.- 608 p.
2. General Surgery. Textbook for students of higher medical educational establishments / [Lihonenko O.V., Chorna I.O. Khimich S.D et all.]; Edited by Prof. Ja.S.Bereznickij, M.P.Zacharash, M.P.Mishalov,. Vinnica: New book, 2019- 344 p.
3. Short practice of surgery. 24th edition. Vol.1. Edited by R.C.G.Russell, Norman S. Williams, Christopher J.K.Bulstrode. A member of the Hodder Headline Group. - London, 2018. – 738 p.
4. Общая хирургия: учебник / Н. Д. Желиба, С. Д. Химич, И. Г. Герич и др.: под ред. профессором Н. Д. Желибы, С. Д. Химича. – К.: ВСИ «Медицина», 2011, 2016. – 488 с. 22
5. Нетяженко В.З., Шуліпенко І.М., Дідківська Л.А. Догляд за хворими (загальний і спеціальний з основами медсестринської техніки): підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. – К.: Здоров'я, 2018. - 591 с.
6. Гнійні захворювання кисті // Лігоненко О.В., Зубаха А.Б., Чорна І.О., Шумейко І.А., Стороженко О.В., Дігтяр І.І./ Полтава 2018 -126 с
7. Об'єктивний структурований клінічний іспит (ОСКІ-1). Практикум. За редакцією Скрипника І.М. / Гопко О.Ф., Петров Є.Є., Чорна І.О., Цвіренко С.М., Ярошенко Р.А. - Полтава 2019.
8. Основи догляду за хірургічними хворими: навчально-методичний посібник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації / Шумейко І.А., Лігоненко О.В., Чорна І.О., Зубаха А.Б., Дігтяр І.І., Стороженко О.В. - Полтава, 2016. - 160 с. 15.
9. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / за ред. Проф.. Польового В .П., Шкваровського І. В., Желіби М .Д. – Чернівці: Медуніверситет, 2018. – 252 с.
10. Десмургія : навчальний посібник / О. О. Виноградов, М. О. Ропасєва, О. І. Гужва, А. В. Радченко ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. – 80 с.

11. Шаповал С.Д. Гнійно-септична хірургія./Навчальний посібник. – Київ ВСВ «Медицина» - 2019 – 192 с.

12. Невідкладні стани в хірургії. /Навчальний посібник для медичних ВНЗ I—III рівнів акредитації МОЗ України/ К. Бобак, А. Бобак, В. Киретов - Київ ВСВ «Медицина» - 2017 – 560с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://moz.gov.ua/> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація
6. <http://iss-sic.com/> - Міжнародна спільнота хірургів